

JÓZSA GABRIELLA¹**Lemorzsolódási kockázat és jelentkezés a felsőoktatásba**

A felsőoktatási expanzió és tömegesedés következtében megjelenő heterogén hallgatói társadalommal együtt megjelent a lemorzsolódás jelensége is. A lemorzsolódásnak számos definíciója létezik, dolgozatunkban a felsőoktatást végzettség nélkül elhagyókat tekintjük lemorzsolódóknak. A szakirodalom alapján számos oka lehet a lemorzsolódásnak, mint pl. a nem megfelelő tanulási módszerek, képességek és anyagi források hiánya, nem megfelelő integráció a felsőoktatási intézménybe stb. Munkánkban arra keressük a választ, hogy a felsőoktatási intézménybe kerülés előtt milyen lemorzsolódási rizikófaktorok azonosíthatók. Vizsgálatunkhoz a 2017-es és 2018-as felvételi adatbázis országos adatait használjuk. Az eredmények azt mutatják, hogy több lemorzsolódási rizikófaktor is kimutatható a felvételi jelentkezésekből, melyből magyar jellegzetességként kiemelkedik a nyelvvizsga-bizonyítvány.

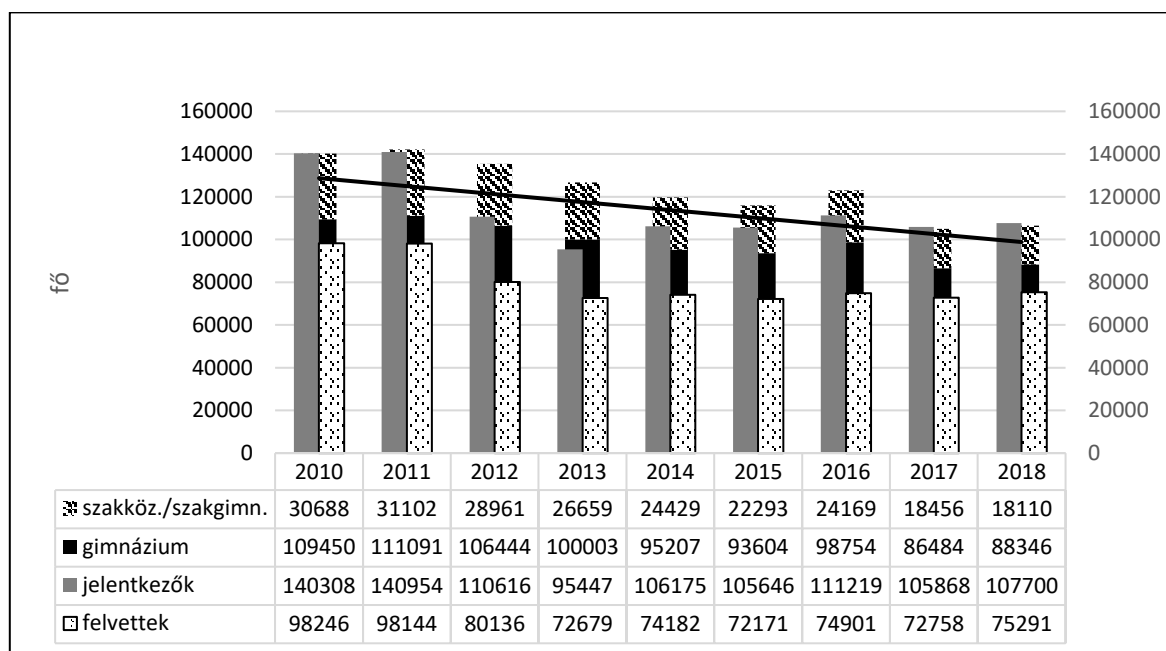
A téma elméleti háttere*Középiskolai kitekintés*

A felsőoktatásban továbbtanulók főbb bázisát az érettségivel záródó képzésekben végzetek adják, ezen belül is jelentős mértékben a frissen érettségizett tanulók (Szemerszki, 2014). Ma Magyarországon két középfokú képzési formában szerezhető érettségi: a gimnáziumokban és a szakgimnáziumokban. A középfokú oktatás és annak képzési rendszere a 2000-es évek óta folyamatos változáson megy keresztül (Liskó, 2004; Szemerszki, 2014), ami a mai napig sem fejeződött be. A középiskola szerkezetének átalakulása jelentős, a képzési típusokhoz kapcsolódó társadalmi-tudásbeli különbségeket eredményezett, mely „*társadalmi különbségek intézményes háttere stabilizálódott*” (Sáska, 2014, p. 12).

Hagyományosan a gimnáziumok voltak hivatottak a felsőoktatási tanulmányok előkészítésére, ami azóta sem változott, ám az expanzió és a demográfiai csökkenés következtében a felsőoktatás merítési bázisa kiszélesedett. Ez a tendencia már a középiskolai felvételeknél is megmutatkozik abban, hogy az érettségit adó középiskolákba bekerülnek olyan nyolcadik osztályos tanulók, akiknek a képessége és teljesítménye szerényebb, ám ők is érettségit tesznek tanulmányaik végén, majd sokan közülük a felsőoktatásban folytatják tanulmányaikat (Sáska, 2014). Többek között ez jelenti a felsőoktatásban megjelenő lemorzsolódás egyik okát.

¹ Debreceni Egyetem Humán Tudományok Doktori Iskola, Neveléstudományi Program; email: jszgabi@gmail.com

Az érettségizők és felsőoktatási továbbtanulásra jelentkezők számának csökkenését az 1. ábra szemlélteti.

1. ábra: Az érettségizők, felvételizők és felvettek létszámának alakulása idősorosan
(Forrás: FELVI elmúlt évek statisztikái; Oktatási Hivatal Statisztikák, vizsgaeredmények; saját szerkesztés)

Az 1. ábra lineáris trendvonalán is jól látszik a fokozatos létszámcsökkenés, ami alól a 2016-os év kivétel. A jelentkezők és a felvettek száma az adott évben lévő összes jelentkezőt és felvettét jelenti, kortól függetlenül. A 2013-as év tűnik a mélypontnak mind a jelentkezések, mind a felvettek tekintetében. Ez talán annak is köszönhető, hogy 2013-ban beígérték a tandíjat és önköltségi szintre emelték a költségtérítést (Polónyi, 2014), továbbá megemelték a minimumpontszámot alap- és osztatlan képzésen 240 pontra, a felsőfokú szakképzésben pedig legalább 200 pontot kellett elérni a felvételhez. Bár 2014-ben újra megemelték a felvételhez szükséges minimum pontszámot 260 pontra alap- és osztatlan képzésben, 220-ra pedig a felsőoktatási szakképzésben (Garai és Kiss, 2014), ez mégsem látszik sem a jelentkezési, sem a felvételi adatokon.

A középiskolákban tanulók nemi összetételét tekintve a gimnáziumokban a lányok, a szakközépiskolákban és szakközépiskolákban a fiúk létszáma felülreprezentált. Ez alapján nem meglepő, hogy a jelentkezési adatokból lánytöbbség mutatható ki, hiszen az érettségizettek köréből nagyobb létszámban tanulnak tovább a gimnazisták (Szemerszki, 2014).

Több tanulmány foglalkozott a felsőoktatásba jelentkezők összetételével, a bekerülés esélyeivel, ilyen például Szemerszki tanulmánya, melynek összegzése ma is érvényes állításokat

tartalmaz: „*A változó szabályok és a megváltozott körülmények az érettségizettek számára rugalmas alkalmazkodást követeltek meg, s az adatokból tetten is érhető ez az alkalmazkodási folyamat, mind a jelentkezési stratégiát, mind a jelentkezők főbb paramétereit tekintve. Megmaradt azonban jó néhány olyan sajátossága a felsőoktatási jelentkezéseknek, amelyek korábban is jellemezték a rendszert, így az, hogy a gimnáziumokból érkezők a felsőfokú továbbtanulás szempontjából jóval előnyösebb helyzetben vannak, mint szakközépiskolai végzettséggel rendelkező társaik, hiszen ez utóbbiak nem-jelekezésükkel részben önmagukat zárják ki a felsőoktatásból, részben azonban a továbbtanulási esélyeik is kedvezőtlenebbek*” (Szemerszki, 2014, p. 63).

A lemorzsolódás lehetséges okai

Az elmúlt néhány évtizedben a legtöbb ország felsőoktatási rendszereiben a tömegesről az egyetemeres hozzáférésre való áttérés következményeként megjelent a növekvő lemorzsolódás jelensége, mely mögött számtalan ok húzódhat meg (Szemerszki, 2018; Vlk, Stiburek, & Svec, 2016). A tanulmányi sikeresség és a lemorzsolódás kérdése elsőként az Egyesült Államokban, majd szerte Európában komoly figyelmet kapott.

Az ezredforduló előtt született elméleti és empirikus munkák jelentős része magyarázatot keresett a lemorzsolódás, a tanulmányi sikertelenség miatti bukás, a saját felsőoktatási intézményből való kiábrándulás okaira, vagyis arra, hogy egyes „*hallgatói csoportok milyen okokból nem tudják eléggé kiaknázni a kibővült felsőoktatásból adódó előnyöket*” (Pusztai, 2011, p. 63.). Ezek közül kétségtelenül Vincent Tinto és John P. Bean munkái voltak és vannak a legnagyobb hatással a lemorzsolódással foglalkozó kutatásokra. A sokat hivatkozott Tinto által kidolgozott modell párhuzamot vont Durkheim öngyilkossági elméletével, ami szerint az öngyilkosság nagyobb valószínűséggel fordul elő, ha az egyének nem eléggé integrálódnak a társadalom szerkezetébe. Tinto (1975) szerint, ha az egyén nem integrálódik megfelelően az akadémiai környezetbe, intézményrendszerbe, hajlamosabb a felsőoktatás elhagyása mellett dönteni. Tehát kilép a felsőoktatásból úgy, ahogy az öngyilkos a társadalomból. A Tinto modelljében az egyén intézményben való bennmaradását vagy elhagyását olyan belépési jellemzőkön keresztül határozza meg, mint a hallgató céljai és kötelezettségvállalásai, valamint a tudományos és társadalmi intézményi tapasztalatok és integrációk. Néhány évtizeddel később Tinto (1993) arra a következtetésre jutott, hogy a diákok több okból szakíthatják meg felsőfokú tanulmányaikat, melyek között a felkészületlenség a felsőoktatási életre, a kognitív képességbeli korlátok, a motiváció, az elkötelezettség és a pénzügyi támogatás hiányát nevezte meg. Cabrera,

Nora és Castañeda (1993) szerint ezt az integrációs modellt empirikus bizonyítékok támasztják alá.

A felsőoktatásban részt vevő hallgatók lemorzsolódásával foglalkozó szakirodalom két elmélet köré koncentrálódik. (a) Az első elmélet szerint minél jobban integrálódik a hallgató egy oktatási intézménybe, annál kevésbé valószínű, hogy lemorzsolódik. A beilleszkedést a családi háttér, a személyes jellemzők, a korábbi iskolai végzettség, a tanulmányi teljesítmény és a tanár-diák közötti kölcsönhatások határozzák meg. (b) A hallgatói lemorzsolódási modell nagyobb hangsúlyt fektet az intézményen kívüli tényezők fontosságára, például a munkaerő-piaci lehetőségekre, a pénzügyi támogatásra, melyek erősen befolyásolják a felsőoktatási intézményben maradás melletti vagy elleni döntést (Lassibille, 2011).

A hallgatói lemorzsolódást vizsgáló szakirodalmak számos okot találtak annak magyarázatára, hogy a hallgatók miért hagyják el a felsőoktatást. Berge és Huang (2004) és Miskolci, Bársony és Király (2018) is négy keretrendszer mentén foglalják össze a lemorzsolódás okait: (1) a szociológiai, (2) intézményi, (3) gazdasági és (4) pszichológiai. Jelen tanulmány keretei nem teszik lehetővé ezen tényezők részletes áttekintését.

A vizsgálat módszerei és eszközei

A vizsgálat célkitűzései

Vizsgálatunkban a felsőoktatásba jelentkező diákok lemorzsolódási kockázatának feltérképezése áll. Azt feltételezzük, hogy már a felsőoktatási intézményekbe való jelentkezéskor lehet rizikófaktorokat azonosítani. Továbbá azt feltételezzük, hogy különbségek mutatkoznak a középiskola típusa (gimnázium és szakgimnázium²) alapján mind a rizikófaktorokban, mind a pontszámokban és a szereshető többletpontokban. Vizsgálatunkhoz a 2017-es és 2018-as felvételi adatbázist elemezzük, és arra keressük a választ, hogy (1) milyen kockázati tényezők mutathatók ki a felsőoktatásba való jelentkezés benyújtásakor, valamint (2) milyen mértékben befolyásolják a felvételi pontszámot a szereshető többletpontok.

A vizsgálat módszere és mintája

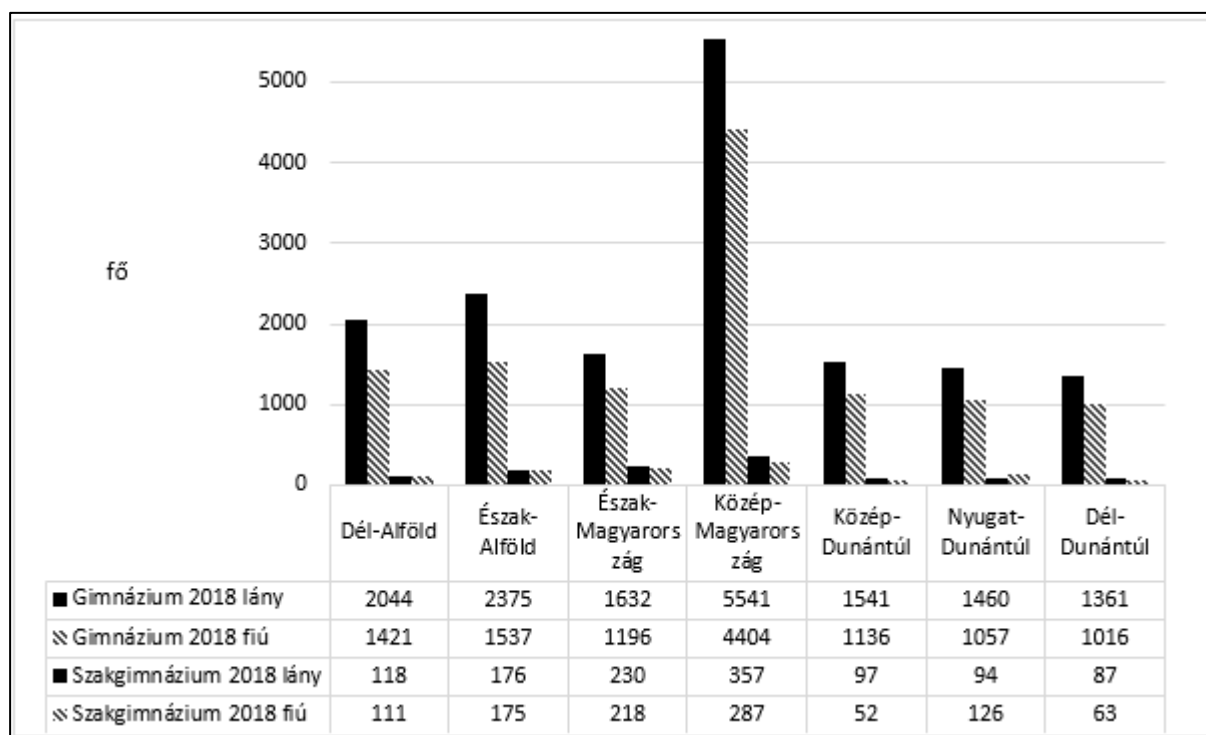
Empirikus vizsgálatunk adatbázisának elemzésében a 2017-ben és 2018-ban érettségizett, általános felvételi eljárásra jelentkező tanulókat vizsgáljuk. Az adatokat a statisztikai program

² Mivel a szakgimnáziumot 2016. szeptember 1-jén felmenő rendszerben vezették be, a 2018-ban és előtte érettségizett tanulók ágazati szakközépiskolásokként végeztek. A megnevezés egyszerűbb kezelése és a szakgimnázium fogalmának elterjedése miatt a továbbiakban ezeket a tanulókat szakgimnazistáknak nevezzük.

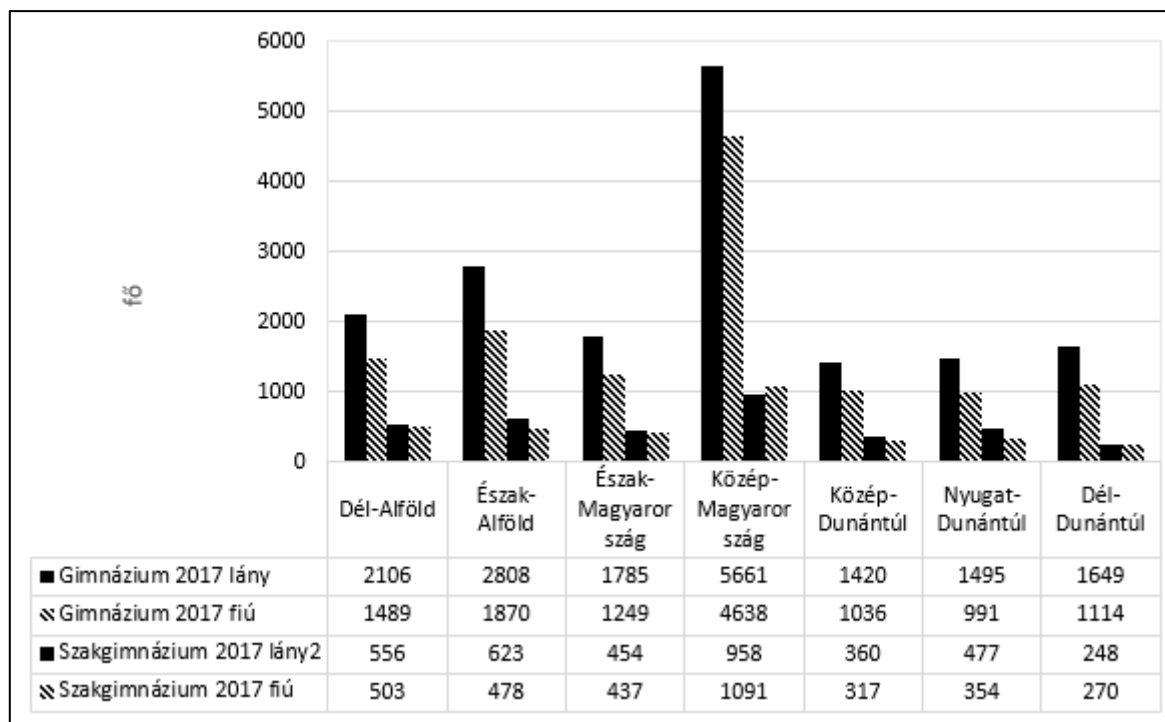
használatával elemeztük, melyben alapstatisztikákat, keresztábra-elemzéseket, kétmintás független t-próbát, varianciaanalízist és lineáris regresszióanalízist végeztünk. A vizsgálat mintáját a felvételi eljárásba jelentkező, 2017-ben (n=38.750) és 2018-ban (n=38.817) érettségizett tanulók alkotják. Az elemzéshez adatbázis-tisztítást végeztünk az egyértelműen beazonosítható intézménytípusokra, így kimaradtak az elemzésből a felnőttképzésből, a külföldön működő iskolából, a Magyarországon működő külföldi rendszerű iskolából és az egyéb középiskolából jelentkezők, illetve azok, akik nem jelölték meg középiskolájukat. Bár a mintavesztés nem jelentős, mégis a kutatás korlátját jelenti.

Az eredmények bemutatása és értelmezése

Megvizsgáltuk, hogy a felvételi adatbázis alapján a mintába kerülők között milyen a gimnáziumból, illetve a szakgimnáziumból jelentkezett és felvett hallgatók aránya (2. ábra).

2. ábra: A 2018-ban továbbtanulók megoszlása középiskolatípusonként és nemenként
(Forrás: 2018-as felvételi adatbázis; saját szerkesztés)

3. ábra: A 2017-ben továbbtanulók megoszlása középiskolatípusonként és nemenként
(Forrás: 2017-es felvételi adatbázis; saját szerkesztés)

A 2. és 3. ábrán jól látszik, hogy a hallgatók jelentős része gimnáziumból tanul tovább. Ez egybecseng a szakirodalom megállapításával, miszerint a lányok a gimnáziumokban felülreprezentáltak (Szemerszki, 2014), amit mindkét év jelentkezési adatai is mutatnak.

Nyelvvizsga

Elsőként a nyelvvizsgára vonatkozó adatokat vizsgáltuk meg. Az 1. táblázat a mintába bekerültek nyelvvizsga-bizonyítványának meglétét mutatja. Magyarországon a diploma megszerzésének egyik akadályaként szokott jelentkezni a nyelvvizsga hiánya. Munkánkban nemcsak azokat a hallgatókat tekintjük lemorzsolódónak, akik tanulmányaik közben elhagyják a felsőoktatást, hanem azokat is, akik diplomaszerezés nélkül fejezik be felsőfokú tanulmányaikat. Ez alapján a kimenetelhez kritikusnak számít a C típusú középfokú nyelvvizsga-bizonyítvány megléte.

	Nyelvvizsga típusa	Gimnázium				Szakgimnázium				χ^2 (p)
		0	1	2	3	0	1	2	3	
2017	Középfokú A	73,1	25,4	1,5	0	72,8	26,9	0,3	0	19,608 (0,001)
	Középfokú B	73,9	24,7	1,4	0	75,2	24,7	0,2	0	21,678 (0,001)
	Középfokú C	39,9	52,1	8	0,1	39,8	57,2	3	0,1	68,171 (0,001)
	Felsőfokú A	95,7	4,3	0	0	97,6	2,4	0	0	16,469 (0,001)
	Felsőfokú B	95,9	4,1	0	0	96,1	3,9	0	0	19,137 (0,001)
	Felsőfokú C	78,9	19,9	1,2	0,1	83,4	15,8	0,8	0	23,095 (0,001)
	Érettségi C	73,6	26,4	0	0	84	16	0	0	336,177 (0,001)
	Középfokú A	77,6	21,2	1,2	0	80,1	19,4	0,5	0	279,236 (0,001)

	Nyelvvizsga típusa	Gimnázium				Szakgimnázium				χ^2 (p)
2018	Középfokú B	78,6	20,3	1,1	0	80,9	18,5	0,6	0	254,556 (0,001)
	Középfokú C	37,1	54,3	8,5	0,1	39,4	58,8	1,8	0	350,339 (0,001)
	Felsőfokú A	96,0	3,9	0	0	97,5	2,5	0	0	52,782 (0,001)
	Felsőfokú B	96,2	3,7	0	0	97,8	2,2	0	0	51,437 (0,001)
	Felsőfokú C	75,7	22,3	1,8	0,2	73,1	25,6	1,3	0	1210,224 (0,001)
	Érettségi C	71,8	28,2	0	0	82,4	17,6	0	0	430,110 (0,001)

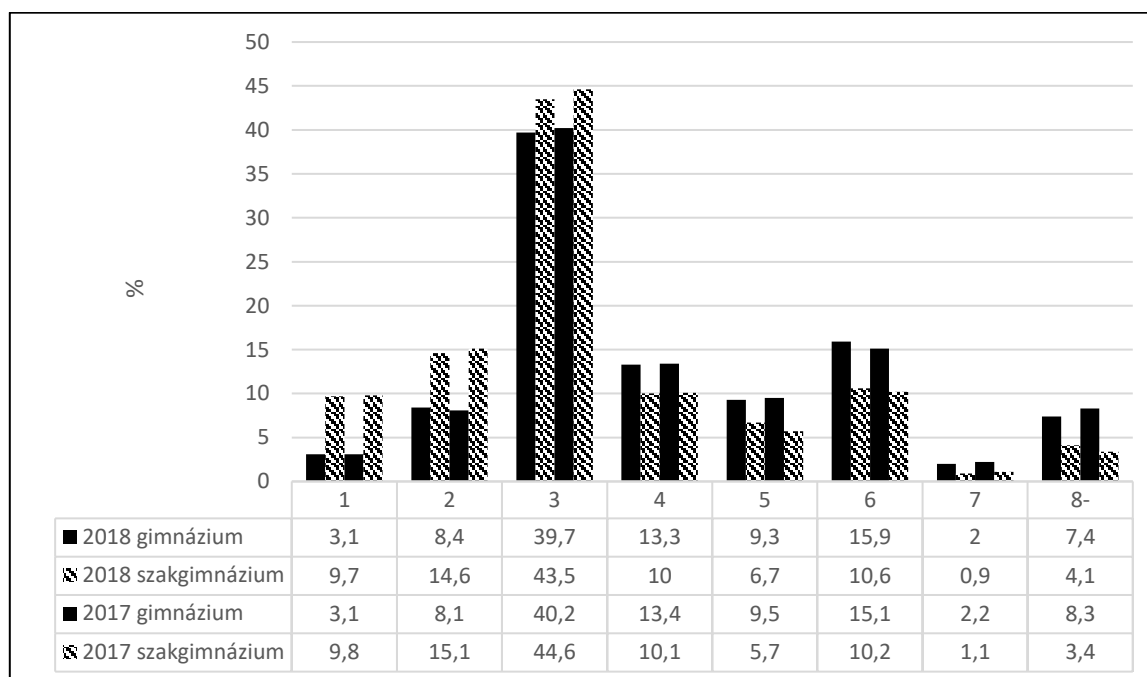
1. táblázat: Nyelvvizsga-bizonyítványok száma (%)

(Forrás: a 2017-es és 2018-as felvételi adatbázis; saját szerkesztés)

Az eredmények azt mutatják, hogy mindkét vizsgált évben minden típusú és fokú nyelvvizsga meglétét befolyásolja a középiskola típusa. Ennek több oka lehet: egyrészt a gimnáziumokban magasabb óraszámokban tanulnak idegennyelvet a diákok, másrészt a szakgimnazista tanulók családi háttere kedvezőtlenebb lehet a gimnazistákénál, így valószínűsíthető, hogy kevesebben engedhetik meg maguknak a különórak finanszírozását a nyelvvizsga érdekében.

Jelentkezési adatok

A jelentkezési adatokat tekintve megvizsgáltuk, hogy hány helyre jelentkeztek a gimnazisták és a szakgimnazisták, melynek %-os megoszlását a 4. ábra szemlélteti.

4. ábra: Intézményi jelentkezések középiskolátípusonként (%)

(Forrás: 2017-es és 2018-as felvételi adatbázis; saját szerkesztés)

A 4. ábrán látható, hogy a jelentkezési arány mindkét évben hasonló tendenciát mutat középiskolátípusonként. Független kétmintás t-próbákkal megvizsgáltuk, hogy a gimnazisták és szakgimnazisták között van-e szignifikáns különbség a bejelölt intézmények számában. A t-próbák

eredményei alapján azt mondhatjuk ($t_{2017}=30,362$ $p=0,001$; $t_{2018}=28,010$ $p=0,001$), hogy szignifikáns különbség van az intézményi jelentkezések átlagában iskolatípusonként, mindkét vizsgált évben.

Következő lépésként megnéztük, hogy a jelentkezett tanulókat hányadik helyre vették fel, ugyanis a szakirodalom alapján lemorzsolódási kockázatot jelenthet, ha a hallgatót nem abba az intézménybe veszik fel, ahová elsőként jelentkezett (Fenyves et al. 2017). 2018-ban a gimnazisták 20,9%-a, a szakgimnazisták 45,6%-a nem nyert felvételt, 2017-ben a gimnazisták 21,7%-át, a szakgimnazisták 46,8%-át nem vették fel az általános felvételi eljárás során. A középiskola típusa szerint szignifikáns különbség ($\chi^2_{2018}=2302,316$; $p=0,001$; ($\chi^2_{2017}=1942,350$; $p=0,001$) van abban, hogy hányadik helyre vették fel a diákokat. Mindkét évben mindkét iskolatípusból hozzávetőlegesen 20% körül van azoknak az aránya, akiket nem az első helyen megjelölt képzésre vettek fel. A későbbi lemorzsolódás szempontjából ezek a diákok lehetnek veszélyeztetettek.

Finanszírozási forma

Az anyagi nehézségek szintén lemorzsolódási rizikófaktorként jelentkezhetnek a hallgatók életében. Bár a felvételi adatbázisok nem tartalmaznak családi háttérre vonatkozó adatokat, azt gondoljuk, hogy azok a hallgatók, akik elsőként költségtérítéses képzésre jelentkeznek, jó szocioökonomiai státussal rendelkező családok gyermekei. Azoknak a diákoknak, akik államilag finanszírozott képzésre jelentkeztek és csak költségtérítéses finanszírozási formára nyertek felvételt, gondot okozhat a megfelelő fedezet előteremtése. Hogy fényt derítsünk erre, megvizsgáltuk a jelentkezések és a felvételek közötti különbségeket a finanszírozási forma alapján. 2018-ban 2.941 fő jelentkezett első helyen költségtérítéses képzésre és 35.876 fő államilag finanszírozott szakokra, 2017-ben 3.123-an költségtérítéses és 35.627 fő államilag finanszírozott képzésre. Mindkét évben 10.000 fő körül van a fel nem vett jelentkezők száma. Az elsőként államilag finanszírozott szakokra jelentkező tanulók közül 11% körüli azoknak az aránya, akik költségtérítéses képzésre nyertek felvételt. Szemerszki (2014) szerint a szakközépiskolákból gyakrabban adják be költségtérítéses képzésre a jelentkezésüket a magasabb bekerülési esély miatt, melyet vizsgálatunk is megerősít: 2017-ben a gimnazisták 7,7%-a, a szakgimnazisták 9,2% adta be első helyen költségtérítéses képzésre a jelentkezési lapját ($\chi^2=29,051$; $p=0,001$). 2018-ban is hasonló tendencia figyelhető meg: a gimnazisták 7,1%-a, a szakgimnazisták 9,8%-a jelölt meg első helyen a költségtérítéses képzést ($\chi^2=120,105$; $p=0,001$). A hallgatók anyagi

háttérének hiányában csak feltételezzük, hogy a költségtérítéses képzésre való felvétel a családok egy részének anyagi gondot jelent, ami hallgatói munkavállalást eredményezhet, ez pedig lemorzsolódáshoz vezethet.

Pontszámok

Megvizsgáltuk, hogy van-e különbség a felvett gimnazisták és a szakgimnazisták között a felvételi eljárás során elért összpontszámokban. Mindkét év vizsgálata azt mutatja ($t_{2017}=34,997$ $p=0,001$; $t_{2018}=39,648$ $p=0,001$), hogy szignifikáns különbség van a részminták összpontszámainak átlagában, a gimnazisták szignifikánsan magasabb pontot értek el a szakgimnazistáknál.

Lineáris regresszióanalízis segítségével megnéztük, hogy az összpontszámot milyen mértékben magyarázzák a felvételi eljárás során szerezhető plusz pontszámok. A két vizsgált időszakban hasonló tendenciák figyelhetők meg. 2018-ban az emelt érettségi vizsgáért kapott pluszpontok 25%-ban ($F=8122,800$; $p=0,001$), 2017-ben 23%-ban ($F=7248,692$; $p=0,001$), a nyelvvizsgáért kapott többletpontok 2018-ban 23%-ban ($F=9574,753$; $p=0,001$), 2017-ben 21%-ban ($F=9641,722$; $p=0,001$) magyarázzák az összpontszámot. Mindkét évben a középiskolai versenyekért kapott pontok 4%-ban magyarázzák az összpontszámot ($F_{2018}=1848,485$; $p=0,001$; $F_{2017}=7506,510$; $p=0,001$). Az OKJ-n kívül az összes bevont független változó szignifikáns magyarázóerővel bír a regressziós modellben. A modell teljes magyarázó ereje 2018-ban (R^2) 52%, 2017-ben pedig (R^2) 50%.

Látjuk, hogy az emelt érettségiért és a nyelvvizsgáért kapott többletpontok erősen megemelik a felvételi összpontszámot. E két változó „védőfaktorként” funkcionálhat a lemorzsolódásban, hiszen aki emelt érettségit tesz, annak minden bizonnyal a tanulási képessége és motivációja is megfelelő alapot ad a felsőoktatási tanulmányokhoz, a nyelvvizsga-bizonyítvány megléte pedig nem gördít akadályt a diploma megszerzéséhez.

Összegzés

Az utóbbi évtizedekben egyre nagyobb hangsúlyt kap a lemorzsolódás jelenségének feltárása az oktatás minden szintjén. Munkánkban a felsőoktatásba jelentkező diákok lemorzsolódási kockázatait igyekeztünk azonosítani a 2017-es és 2018-as felvételi adatbázisok segítségével. Az adatok azt mutatják, hogy a felsőoktatásba jelentkezők elsősorban a gimnáziumokból kerülnek ki, nemek tekintetében pedig többségben vannak a lányok. Az elemzések további részében három dimenzióra koncentráltunk a lemorzsolódási rizikófaktorok azonosítása érdekében: nyelvvizsga, finanszírozási forma és elért pontszámok.

Első hipotézisünk, miszerint már a felsőoktatásba való jelentkezés pillanatában lehet lemorzsolódási rizikófaktorokat azonosítani, igazolódott. Mind a nyelvvizsga hiánya, mind a költségtérítéses finanszírozási formára való jelentkezés és/vagy bekerülés lemorzsolódási rizikótényező, mely később a felsőoktatási tanulmányok idő előtti, diplomaszerezés nélküli elhagyásához vezethet.

Második hipotézisünk arra vonatkozott, hogy a középiskola típusa szerint különbségek vannak a vizsgált változóknál. Statisztikailag számottevő különbségeket találtunk mind a nyelvvizsga, mind a finanszírozási forma, mind az elért pontszámok tekintetében. Szignifikánsan több nyelvvizsgával rendelkeznek a gimnáziumból továbbtanulni szándékozó diákok, mint a szakgimnazisták, továbbá vizsgálatunk megerősítette a szakirodalom azon állítását, miszerint a szakgimnazisták magasabb arányban jelentkeznek költségtérítéses képzési formára. Ezek az eredmények azt mutatják, hogy a szakgimnáziumból továbbtanulni kívánó diákok a felsőoktatásból való lemorzsolódás kapcsán veszélyeztetettebbek gimnazista társaiknál. A felvételi eljárás során szerzett összpontszámokban is különbségeket találtunk a gimnazisták javára, vagyis ők magasabb pontszámmal kerültek be a felsőoktatásba. A többletpontok tekintetében eredményeink azt mutatják, hogy az emelt érettségiért és a nyelvvizsgáért kapott pluszpontok határozzák meg leginkább az összpontszámot.

Mivel az adatbázis nem tartalmaz részletes információkat a jelentkezők családi hátteréről, motivációjáról, tanulási képességéről stb., ezért vizsgálatunkat kérdőíves vagy interjú módszerrel kell a későbbiekben kiegészíteni, hogy árnyaltabb képet tudjunk kapni a felvételi eljárás résztvevőiről és az előzetes lemorzsolódási kockázatokról.

BIBLIOGRÁFIA

- Berge, Z. L. & Huang, Y. P. (2004). *A Model for Sustainable Student Retention: A Holistic Perspective on the Student Dropout Problem with Special Attention to e-Learning*. DEOSNEWS 13 (5). [online] <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download;jsessionid=3D8A2204E3A4A9105D78F333314489AA?doi=10.1.1.129.1495&rep=rep1&type=pdf> [2019.01. 6.]
- Cabrera, A. F., Nora, A., & Castañeda, M. B. (1993). College Persistence. Structural Equations Modeling Test of an Integrated Model of Student Retention. *Journal of Higher Education*, 64(2), pp. 123–139. DOI: [10.1080/00221546.1993.11778419](https://doi.org/10.1080/00221546.1993.11778419)

- Fenyves, V., Bácsné Bába, É., Szabóné Szőke, R., Kocsis, I., Juhász, Cs., Máté, E., & Pusztai, G. (2017). Kísérlet a lemorzsolódás mértékének és okainak megragadására a Debreceni Egyetem Gazdaságtudományi Kar példáján. *Neveléstudomány*, 3. sz. pp. 5–14. http://nevelstudomany.elte.hu/downloads/2017/nevelstudomany_2017_3_5-14.pdf [2019. 03. 28.] DOI: [10.21549/NTNY.19.2017.3.1](https://doi.org/10.21549/NTNY.19.2017.3.1)
- Garai, O. & Kiss, L. (2014). A felsőoktatási jelentkezések tendenciáinak alakulása 2010 és 2014 között. *Felsőoktatási Műhely*, pp. 17–76.
- Lassibille, G. (2011). Student Progress in Higher Education: What We Have Learned from Large-Scale Studies. *Open Education Journal, Bentham Open*, 4(4), pp. 1–8. DOI: [10.2174/1874920801104010001](https://doi.org/10.2174/1874920801104010001)
- Liskó, I. (2004). *Perspektívák a középiskola után*. Felsőoktatási Kutatóintézet, Budapest.
- Miskolci, P., Bársony, F. & Király, G. (2018). Hallgatói lemorzsolódás a felsőoktatásban: elméleti, magyarázati utak és kutatási eredmények összefoglalása. *Iskolakultúra*, 28. évf. 3–4. sz. pp. 87–105.
- Polónyi, I. (2014). A hazai felsőoktatási részüdős képzés néhány felvételi tendenciája és rekrutációs jellemzője. *Statisztikai Szemle*, 92. évf. 10. sz. pp. 892–918.
- Pusztai, G. (2011). *A láthatatlan kéztől a baráti kézíg*. Hallgatói értelmezői közösségek. Budapest: Új Mandátum Kiadó.
- Sáska, G. (2014). Húsz év köz- és felsőoktatásáról, körkép. *Iskolakultúra*, 24. évf. 2. sz. pp. 3–18.
- Szemerszki, M. (2018). Lemorzsolódási adatok és módszertani megfontolások. In Pusztai, G & Szigeti, F. (szerk). *Lemorzsolódás és perzisztencia a felsőoktatásban*. (pp. 15–27.), Debrecen: Debreceni Egyetemi Kiadó.
- Szemerszki, M. (2014). A középiskolából a felsőoktatásba. Jelentkezési és felvételi tendenciák. *Felsőoktatási Műhely*, 1. 47–63.
- Tinto, V. (1993). *Leaving college: Rethinking the causes and cures of student attrition* (2nd ed.). Chicago and London: The University of Chicago Press. DOI: [10.7208/chicago/9780226922461.001.0001](https://doi.org/10.7208/chicago/9780226922461.001.0001)
- Tinto, V. (1975). Dropouts from higher education: A theoretical synthesis of recent literature. *A Review of Educational Research*, 45, 89–125. DOI: [10.3102/00346543045001089](https://doi.org/10.3102/00346543045001089)
- Vlk, A., Stiburek, S., & Svec, V. (2016). *Dropout calculation and related policies in czech Higher education*. Conference Paper, ERIE. 650–657.

Oktatási Hivatal Statisztikák, eredmények:

https://www.oktatas.hu/koznevelas/erettsegi/statisztikak_vizsgaeredmenyek [2019. 03. 28.]

FELVI Elmúlt évek statisztikái https://www.felvi.hu/felveteli/ponthatarok_statisztikak/elmult_evek/!ElmultEvek/index.php/elmult_evek_statisztikai/osszesen [2019. 03. 28.]

GABRIELLA JÓZSA

DROPOUT RISK AND ENROLLMENT IN HIGHER EDUCATION

Together with a heterogeneous student society caused by the expansion of higher education and the multitudinous attendance the phenomenon of attrition has also emerged. There are many definitions of dropping out; therefore, those who leave higher education without any qualifications are considered dropouts in our study. According to the literature, there are many reasons behind the dropout such as the lack of appropriate learning methods, skills and financial resources and the inadequate integration in higher education, etc. In our paper, the possible dropout risk factors, which can occur before enrolling higher education, are being identified and analysed. The national data of the 2017 and 2018 admissions databases were used during the examination. The results show that several dropout risk factors can be detected in the admission applications, and as a Hungarian characteristic, the most significant of them all is the lack of a language certificate.